

Sammendrag:

Transportytelser i Norge 1946-2003

Generelt

Veksten i persontransportarbeidet i 2003 er beregnet til 1,1 prosent, litt lavere enn året før. De seneste årene har transportarbeidet for de kollektive transportmidlene gått ned eller stagnert, mens vekstraten i persontransportarbeidet med bil har vært om lag dobbelt så stor som for persontransportarbeidet i alt. Veksten i transportarbeidet med personbil var 3,0 prosent i 2002 og 2,5 prosent i 2003. Vegsektoren (buss, bil og MC) har nå en markedsandel på 88 prosent av transportarbeidet, flyet utfører seks prosent og bane (jernbane og sporveg) om lag fem prosent. Den siste prosenten utføres av båt og ferge.

Etter flere år med en betydelig vekst for godstransporten til sjøs, gikk transportarbeidet ned både i 2002 og 2003. Tallene for transportarbeidet på veg viser en liten nedgang i 2003, men dette skyldes i vesentlig grad at godstransportarbeidet for varebiler og kombinerte biler er justert ned i tråd med resultatene av nye undersøkelser. Jernbanens transportarbeid sank med åtte prosent i 2003. Alt dette bidro til at det samlet sett ble en registrert nedgang på fire prosent i utført transportarbeid på fastlandet i 2003. Transportert godsmengde gikk ned med om lag ni prosent.

Foreløpige tall fra nasjonalregnskapet viser at bruttonasjonalproduktet (BNP) og privat konsum i husholdningene steg med henholdsvis 0,4 og 3,5 prosent i 2003. Dette er en klart lavere vekst i BNP enn det vi har hatt i gjennomsnitt de siste fem år. Veksten i privat konsum er høyere og ligger om lag på nivå med gjennomsnittet for siste femårsperiode. Den årlige befolkningsveksten endrer seg lite fra år til år, og de seneste årene har den ligget på mellom 0,5 og 0,6 prosent.

Ifølge Statistisk sentralbyrås konsumprisindeks var prisveksten i 2003 1,4 prosent. Etter en nedgang i prisene på drivstoff til bil (bensin og diesel) i 2002, steg prisene med nesten tre prosent i 2003. Billettene på bane (tog, trikk og T-bane) ble tre prosent dyrere i 2003, mens takstene med buss og taxi under ett steg i gjennomsnitt sju prosent. Prisen på flybillettene gikk ned for andre år på rad, denne gang med seks prosent.

Persontransport med bil

Det var registrert 2 404 000 biler i Norge ved utgangen av 2003, en økning på om lag 40 000 biler fra året før. Av de registrerte bilene var det 1,93 millioner personbiler og nesten 270 000 varebiler. En stor andel av varebilene driver også persontransport, det samme gjelder i enda høyere grad de kombinerte bilene og minibussene. En har derfor beregnet at det ved inngangen til 2004 var 2 070 000 biler registrert i Norge som i hovedsak brukes til persontransport.

Det ble førstegangsregistrert om lag 120 000 personbiler i 2003, om lag 2 000 færre enn året før. 30 000 av de førstegangsregistrerte bilene ble importert brukte. 91 000 personbiler og 6 500 varebiler ble vraket mot pant i 2003. Gjennomsnittsalderen for personbilene økte fra 10,2 år i 2002 til 10,3 år ved utgangen av 2003.

Trafikken på vegene økte med 1,8 prosent i 2003, gjennomsnittlig trafikkvekst for de seneste fem år var 2,0 prosent pr. år. Gjennomsnittlig kjørelengde for personbilene gikk opp fra 13 700 kilometer i 2002 til 13 800 kilometer i 2003. For 2003 har en forutsatt et gjennomsnittsbelegg i personbilene på 1,75 personer per kjøretøykilometer. Gjennomsnittlig turlengde for personbilene har gått opp fra 13,6 kilometer i 1998 til 14,1 kilometer i 2003.

Det var 8 266 registrerte trafikkulykker med personskade i 2003, en nedgang på om lag 700 ulykker fra året før. 11 851 personer ble skadet i disse ulykkene, 550 færre enn i 2002. Antall drepte i trafikken gikk også ned fra 310 personer i 2002 til 280 personer i 2003.

Kollektivtransporten

Statistikken for buss de seneste årene har vært mangelfull. SSB har nå utarbeidet nye tall basert på nye kilder, og resultatene viser at antall reiser med buss har økt en del de siste fem–seks årene. I 2003 steg antall reiser noe, men da reisene i gjennomsnitt er blitt litt kortere, ble det en nedgang i transportarbeidet med buss på tre prosent.

Tallet på reiser med sporvei gikk ned med 11 prosent i 2003. Denne kraftige nedgangen gjenspeiler en nedgang i tilbudet, målt i vognkilometer. Trafikken med forstadsbanene i Oslo viser en nedgang på tre prosent i 2003. Også Gråkallbanen i Trondheim har hatt en betydelig nedgang i trafikken i 2003.

Året 2003 ble det foretatt 49,5 millioner reiser innenlands med tog, mot 50,2 millioner året før. Nedgangen skyldes særlig færre passasjerer på de lengste distansene i Sør-Norge, mens lokaltrafikken har vist en viss økning. Flytoget fraktet 3,9 millioner passasjerer til og fra Oslo lufthavn i 2003, mot 4,0 millioner året før. Om lag 400 000 personer reiser med Flåmsbana hvert år.

Etter to år med nedgang i flytrafikken innenlands, ser det ut til at vi igjen får en periode med vekst. Statistikkgrunnlaget for beregningen av transportytelsene er imidlertid endret fra og med 2003. Dette innebærer at tallene for 2003 ikke er direkte sammenlignbare med tidligere år.

Reiser til og fra utlandet

Det føres ikke nøyaktig statistikk over tallet på grensepasseringer på veg, men Transportøkonomisk institutt har på grunnlag av Vegdirektoratets tellinger beregnet at omlag 11,7 millioner såkalte "lette kjøretøyer" passerte grensen i løpet av 2003, enten inn til eller ut av Norge. Dette tilsvarer 20,5 millioner personer over grensen på veg. 82 prosent av kjøretøyene som passerer grensen, er registrert i Norge, 13 prosent i Sverige og de siste fem prosent er registrert i andre land.

For første gang kan en gi tall for grensepasseringer foretatt med rutebuss, men dette tallet bygger delvis på estimater. Til sammen fraktet tog og rutebuss 1,1

million personer over grensen. Utenlandsfergene sto for 6,3 millioner enkeltreiser mellom Norge og utlandet, om lag det samme som i 2002.

Når det gjelder flyreisene, er det foretatt endringer i beregningsgrunnlaget. Tidligere år har anslagene for trafikken mellom Norge og utlandet vært for lave, idet passasjerer som først foretok en reise innenlands i forbindelse med reisen fra Norge til utlandet, ikke ble regnet med. Dette er rettet opp i 2003 og det meste av veksten i flytrafikken fra 2002 til 2003 er derfor ikke reell, men skyldes denne endringen. Det ble foretatt nesten 9,5 millioner flyreiser mellom Norge og utlandet i 2003, det høyeste tallet noensinne.

Godstransporten

Både godstransportarbeidet og godsmengde fraktet med skip gikk betydelig ned i 2003. Det samme gjelder gods fraktet med bane. Transportarbeidet på veg og særlig fraktet godsmengde på veg viser også nedgang i 2003, men denne nedgangen er ikke reell. En undersøkelse av blant annet varebiler og kombinerte biler som ble gjennomført i 2003 (Rideng og Strand, 2004) viste nemlig at både godsmengde og godstransportarbeide for denne typen biler er langt lavere enn det en tidligere regnet med. Nivået på godsmengde og transportarbeid er derfor nedjustert i samsvar med resultatene fra denne undersøkelsen. Uten denne justeringen ville en ha registrert bare små endringer i godsmengden og transportarbeidet på veg i 2003.

Godstransporten til sjøs og med godsbil har helt ulike strukturer. Mens det meste av transporten med godsbiler skjer over korte avstander, tar skipene seg av de tunge transporter som skal transporteres langt. Dette viser seg ved at gjennomsnittlig transportlengde for godsbilene er 59 kilometer, mens den for leie- og egentransporten til sjøs er 44 mil. Godstransporten med jernbane står i en mellomstilling, med en gjennomsnittlig transportlengde i 2003 på 34 mil.

Importert varemengde til Norge var litt over 30 millioner tonn i 2003, en økning på tre prosent fra året før. Eksportert varemengde fra fastlandet var 41 millioner i 2003, en økning på fire prosent i forhold til året før. Skip er fortsatt den dominerende transportformen i utenrikshandelen, da 86 prosent av denne godsmengden går med skip. 12 prosent går med godsbiler og resten med tog og fly.

Samlet sett ble det eksportert 197 millioner tonn olje og gass direkte fra sokkelen i 2003. Dette er en nedgang på tre prosent fra året før, som riktig nok var det høyeste tallet noen sinne. Eksporten av olje og gass i rør lå på 77 millioner tonn i 2003, mens skipene fraktet 120 millioner tonn.